

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane celoletno .. 240 K
mesečno .. 20 ..
za inozemstvo .. 600 ..
Oglaš za vsak mm višine
stolpca (58 mm) . 1 K
mal oglaš do 30 mm
stolpca (58 mm) . 1 ..

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72
Upravništvo:
Trsnerova ulica št. 64
Telefon št. 35
Račun kr. poš. č. uradno št. 11.842

Ljubljana, 1. februarja.

Odkar je cesar Konstantin Veliki proklamiral krščanstvo za državno vero rimsko - bizantinskega imperija, je bilo postavljanje rimskih škofov, ki so kot nasledniki apostola Petra že od prvih časov zavzemali odlično mesto v cerkveni hierarhiji, verska politična stvar. Rimski in pozneje nemški cesarji so izvrševali potrditev papeža pred njegovo konsekracijo kot svojo vladarsko pravico in začetkom 12. stoletja je nemški Henrik III. odstavil in imenoval papeže po svoji mili volji.

To je bil vrhunec svetovne moči nad papeštvom, ki je sredi 18. stoletja pričelo z ljutim odporom. Nikolaj II. je leta 1909. izključil laični element od papeške volitve in že pod Gregorjem VII. je papeštvo kot namestništvo božje nadvladalo cesarsko moč ter nastopilo pot tudi posvetnega primata.

Dolga stoletja je bil rimski papež cesar vseh cesarjev in kralj vseh kraljev, ki so svoj vpliv na vatikansko politiko skozi stoletja mogli uveljavljati le s spretno taktiko in intrigo. V novem veku pričouja propadanje papežev formalne posvetne moči, katere zadnji ostanki so se porušili z izgubo papeške države pred 50 leti. Toda deanske posvetne moči papeštva ni izgubilo, rimski klerikalizem se uveljavlja v katoliških državah potom posebnih političnih organizacij in strank ter vsled svojih intimnih zvez s katoliškimi dinastijami.

Ne brez hudih bojov in ne brez najostrejšega odpora prizadetih držav, ki posegajo v obrambi po drastičnih sredstvih Kulturkampfa in popolne ločitve cerkve od države. Končno pade zadnji veliki steber Avstrija. Nastaja nova epola v papeški politiki. Vatikan se zopet približa Franciji, razpravlja mirno s Čehi o ločitvi države in cerkve, prične iskati sporazuma z »reparacijami« Italijo. To vse je delo pokojnega Benedikta XV.

Papeštvo stoji danes na razpotju. Politična dedščina pokojnega papeža nalaga nasledniku silno težavno in opasno nalogo. Navidezno gladka pot vodi lahko v popolno odvsnost Svete Stolice od modernega Rima, gotovo pa pomeni likvidacijo tisočletne skrbno vzdrževane fikcije, da papežovo kraljestvo ni le od onega sveta. To je jedro nasprotstva med obema strujama v kardinalskem kolegiju, ki se jutri sestane v konklave, da izvoli novega poglavarja katoliške cerkve.

Do leta 1908. so Španija, Avstrija, Francija in Portugalska izvrševale pravo ekskluzije ter izključevale od izvolitve nepogodne kandidate, zadnjič l. 1903., ko je Avstrija izključila kardinala Rampollo. Na njihovo mesto je stopila se-laj Italija, ki se sicer ne zateka k izključitvi, tem bolj pa k politični agitaciji in pritisku na papežove volilce. Nova doba je to dovoljuje; v kardinalskem kolegiju je, kakor vedno, večina Italijanov, katerih razpoloženje je dan s povsem drugačno nego je bilo pred leti. Sveti duh, ki ima po pobožnem zatrdilu posebno vlogo pri izvolitvi papeža, že 400 let ne najde med drugimi narodi nobenega vrednega kandidata za nasledstvo svetega Petra in ni dvoma, da tudi tokrat inspiracija svetega kolegija ne bo iskala novih poti.

Posebna vloga v politiki Vatikana je bila vedno odmerjena Slovanom. Tudi papeška volitev je zanimiva ilustracija k temu vprašanju. V kardinalskem kolegiju imajo po svoji ogromni večini protestantski Nizozemci svojega Rossuma. Jugoslovani, Čehi, Ukrajinci v sv. tem kolegiju nismo zastopani in le Poljaki imajo dva kardinala.

Italofilsko strujo v svetem kolegiju vodita bivši pomočnik pokojnega papeža kardinal Gasparri in kardinal Maffi. Pripadajo ji med drugimi kardinali Lega, Tacchi, Ratti. Na delu »klerikalne« struje stopi španski Merry del Val. Važno bo stališče neitalijanskih kardinalov. Prvi kandidat italijanske vlade je pizanski nadškof Maffi. Italijan z dušo in telesom, persona grata ji je tudi kardinal Vanutelli, ki je bil že leta 1914. resen papeški kandidat. Angleži se baje trudijo za kompromis in silijo na izvolitev — Nizozemca Van Rossuma.

Rimski listi napovedujejo, da bo konklave dolg in buren. To je verjetno, saj gre za velike odločitve v politiki katoliške cerkve.

TRGOVINSKA POGODBA Z AVSTRILJO SANKCIONIRANA.

Beograd, 1. februarja. (Izv.) Kralj je podpisal ukaz o podaljšanju trgovinske pogodbe z Avstrijo do 30. junija 1922.

Seja narodne skupščine

ODGOVORI NA INTERPELACIJE.

Beograd, 1. februarja. (Izv.) Današnja seja zakonodajne skupščine je otvoril predsednik dr. Ribar ob pol 18. Po prečitavanju zapisnika zadnje seje, pritožb in prošelj je predsednik sporočil, da je prejel zakonski predlog o proračunski dvonajstini za mesec marc. Predlog bo izročil budžetnemu odboru.

Nato protestira poslanec Radović proti pisanju radikalnega časopisa, češ da je on zakrivil naši državi izgubo Skadra. Izjavlja, da bo z dokumenti dokazal lažnjivost teh trditvev.

Finančni minister odgovarja na vprašanje poslance Milana Pribičevića glede pomoči kmetom, ki so bili oškodovani vsled suše ali toče v Banatu in na Hrvatskem, zlasti v Liki. Minister izjavlja, da je ministrski svet odobril za Hrvatsko in Slavonijo 10 milijonov Din, za Ornogoro 6 milijonov Din, 4 milijone pa še po vrhu za nabavo semen.

Minister poliprivredne Pucej odgovarja poslancu Miletiću na vprašanje o regulaciji reke Črnice, da je v budžetu za leto 1922 predvidenih 2 in 1/2 milijonov Din za proučevanje in zgraditev, a 5 milijonov Din za izvršitev dela pri regulaciji te reke.

Minister pošte in brzojava se upraviči poslancu Milanu Pribičeviću, ker pri zadnji seji skupščine ni dal odgovora na njegovo vprašanje. Bil ni navzoč, ker je bil po nujnih poslih zadržan. Na vprašanje poslance Pribičevića o podržavljenju pošte na Hrvatskem odgovarja minister, da je hrvatska pošta še iz Madžarskih časov v nekakih najemniških odnosajih, ki se še niso mogli uravnati radi pomanjkanja sredstev.

Minister saobraćaja Stanić končno odgovarja na vprašanje poslance Šešerova radi prometnih prilik v Banatu. Preje je bil usmerjen ves promet preko Subotice. Sedaj se je pokazala potreba zveze preko Donave, ki bi vezala Srbijo direktno z Banatom. Zaenkrat še ni sigurno, ali bo to zveza Pančevo-Beograd ali pa Smederevo-Kovin. Za ta železniški spoj je predvideno v proračunu 10 milijonov Din.

Skupščina nato preide na dnevni red, katerega prva točka je: volitev pododbor za proučevanje zakonskega predloga dr. Korošca o ukinitvi § 18. zakona o zaščiti države. V odbor so izvoljeni: Ljuba Jovanović, dr. Kocakar, Dragotin Pešić, Vidanović, Gosar, Rafer, Omorović, Stanković in Divac. Izvoljeno je tudi jednako število namestnikov.

Kot druga točka dnevnega reda bi se moralo razpravljati vprašanje izpraznjenih mest komunističnih poslancev v zakonodajnem odboru. To vprašanje je bilo v sporazumu s šesti strank odstavljeno z dnevnega reda, dokler ne bo sprejet novi zborniški poslovnik.

Seja je bila zaključena ob 18.15 in prihodnja sklicana za petek dopoldne.

Ukinjenje izrednih uradniških napredovanj

OSTRA KRITIKA ZUNANJEGA MINISTRSTVA V FINANČNEM ODBORU.

Beograd, 1. februarja. (Izv.) Danes se je sestel finančni odbor v plenarni seji, na kateri so predstojniki vseh političnih sekcij podali kratka poročila o svojem dosežanjem delovanju. Vse sekcije soglašajo v tem, da predloženi načrti budžeta poedinlih ministrstev ne odgovarjajo faktičnemu stanju. Tako se je n. pr. pri poedinih ministrstvih konstatiralo, da so izdatki nekaterih ministrstev mnogo večji, nego so v budžetu predvideni. Usvojen je bil radi tega princip da se sporazumno s poedinimi ministrstvi ukinejo nekateri oddelki, oziroma se več kompetenc združi v eno.

Z 10 proti 7 glasovom je bilo dalje sklenjeno, da se za tekoče leto ukinejo

vsa napredovanja državnih nastavljenec, razven v zakonu določenih.

Posl. Šumenković je poudarjal, da naši zunanji predstavniki ne vrše svoje službe tam, kjer so nameščeni. Tako n. pr. deluje naš poslanik v Washingtonu v reparacijski komisiji v Parizu, dočim njegove posle odpravlja naš penzionirani washingtonski poslanik. Naš poslanik v Holandiji vrši posle predstavnika v Petrogradu, minister n. r. Spaljković pa je poslanik v Parizu. Itd. Razven tega ni nikakega fiksnega sistema, po katerem se plačujejo zunanji predstavnikom dnevnice, tako da nihče ne vé, kaj mu gre, in so njegovi prejemi mnogokrat odvisni od volje zunanjega ministra.

Iz zakonodajnega odbora

NOVI ODSEKL — OHRIDSKI RIBOLOV.

Beograd, 1. februarja. (Izv.) Na današnji seji zakonodajnega odbora so se vršile volitve posameznih pododborov. V pododbor za revizijo šumskih koncesij so bili izvoljeni Vujičić, Frantičević, Jovan Jovanović, dr. Korošec in Osman Vilović, v pododbor za revizijo koncesij za izkoriščanje vodnih sil Filipović, Agatanović, Stajić, Dušić, Kristan, Hrasnica in Drofenik, v pododbor za proučevanje zakonskega predloga o ministrski odgovornosti Ljuba Jovanović, Magovčević, Jovan Jovanović, Korkut, Drofenik, Gionović, Wilder in Pečić. Predsednik je pozval pododbove, naj se čimprej konstituirajo. Namesto dr. Zerjavia je stopil v pododbor za centralno upravo Svetislav Popović.

Beograd, 1. februarja. (Izv.) Danes popoldne se je nadaljevala plenarna seja zakonodajnega odbora. Na dnevnem redu je bilo poročilo pododseka o vprašanju ribolova na ohridskem jezeru. Pododsek predlaga, da se razveljavi neki privatni družbi izdana koncesija V dolgotrajni diskusiji je poslanec Milan Vujičić sprožil vprašanje, da-li je zakonodajni odbor

sploh kompetenten, da uniči koncesijo. Govorili so poslanci Ljuba Jovanović, Drofenik, Angjelinović in Giurčić, ki le bil mnenja, da zakonodajni odbor nima pravice, uničiti koncesije.

Referent posl. Svetislav Popović je na izvajanja poslance Vujičića o kompetenci zakonodajnega odbora izjavil, da je sicer koncesija dana zakonitim administrativnim putem, da pa ima vsled njenega učinkovanja za narod zakonodajni odbor moralno dolžnost, uničiti jo. O kakih odškodnini tu ne more biti govora. Zato bo glasoval za poročilo pododbova, ker je v formi zakona brez dvoma izvedljivo uničenje te koncesije. Nato citira poslanec Šešerov čl. 139, 133 in 130 ustave, ki upravičuje uničenje te narodu škodljive koncesije. Nato govori še poslanec Nastas Petrović, ki je očividno zainteresan pri tem podjetju, in skuša zato s svojimi izjavami dokazati, da zakonodajni odbor v tem vprašanju ni kompetenten.

Razprava o vprašanju se bo še nadaljevala.

LASTNOROČNO PISMO KRALJA ALEKSANDRA PREDSEDNIKU MASARYKU.

Praga, 1. februarja. (Izv.) Jugoslovanski poslanik dr. Bogumil Vošnjak je bil sprejet danes v avdienci od predsednika republike, dr. Masaryka, kateremu je izročil lastnoročno pismo kralja Aleksandra.

ZEMLJORADNIŠKI KLUB.

Beograd, 1. februarja. (Izv.) Zemljoradniški klub je danes razpravljal o izpolnitvi izpraznjenih mest komunističnih poslancev v zakonodajnem odboru. Klub je prišel do zaključka, da je treba najprej popolniti mesta komunistov v skupščini, nakar se bo izvršila lahko tudi izpolnitev v zakonodajnem odboru.

Kralj sprejel protektorat nad Zvezo državn. nameščencev

Beograd, 1. februarja. (Izv.) Kralj je sprejel sinoči deputacijo glavnega odbora Saveza drž. činovnika i službenika, ki mu je čestitala najprej povodom njegove zaroke, nato pa ga prosila, da bi prevzel protektorat nad Savezom. Kralj je z veseljem ugodil želji in se nato obširno informiral o uradniškem vprašanju in stališču, ki ga zavzema Savez.

BOLEZEN LJUBE DAVIDOVIČA.

Beograd, 1. februarja. (Izv.) Bolezen predsednika demokratskega kluba poslance Ljube Davidovića je neizpravejena.

Bombni atentat na predsednika reške vlade

BURNA SEJA REŠKE KONSTITUANTE. — SPOPADI MED FAŠISTI IN ZANELLOVCI — ZANELLA PRI ATENTATU LAHKO RANJEN.

Bakar, 1. februarja. (Izv.) Ko se je včeraj okoli 18. ure peljal predsednik reške države, Rihard Zanella z avtomobilom od seje konstituante, je vrgel neki neznanec, ki se je bil v družbi z neko drugo osebo, na vogalu Vle Municipie petardo proti avtomobilu. Petarda je eksplodirala, a predalec od avtomobila, tako da je bil Zanella samo lahk ranjen na roki. Blizu atentatorja je stala še druga skupina, iz katere je potem, ko se je atentat ponesešil, skočil še nekdo proti avtomobilu z namenom, da vrže novo petardo, kar pa je preprečil poročnik Strauss, ki je napadalca odbil. Atentatorjem se je v zmešnjavi posrečilo pobegniti.

Reka, 1. februarja. (Izv.) Reška konstituanta je imela včeraj popoldne svojo tretjo sejo, ki je bila silno burna. Predsednik vlade dr. Rihard Zanella je podal obširno poročilo o političnem in gospodarskem položaju samostojne reške države, nakar je predložil program o najnujnejših potrebščinah in namignil na 350 milijonsko pošiljo od Italije. Večina je spremljala Zanellin ekspozé z viharim odobravanjem. nacionalistična manjšina pa je govornika ponovno prekinjala z burnimi medklaci. To je prvi spopad večine

z manjšino. Predsednik je moral opominjati neprestano k miru in redu, kar je izzvalo še večje razburjenje. Položaj je postal končno tako napet, da so govorili poslanci prekimprek, vmes pa je posegala tudi galerija, ki je vpila: »Ven z manjšino!« Proračunski provizorij do junija 1922 je bil sprejet z glasovi večine, nakar je bila seja ob 17-20 zaključena.

Medtem, ko se je vršila seja konstituante, so se zbrali nacionalisti na Dantejevem trgu in skušali vdreti v parlament kar pa so preprečili karabinjerji.

Ob 17-30 se je predsednik vlade Zanella v spremstvu strankinega tajnika Stecicha vračal z avtomobilom iz konstituante. Nacionalisti so ga sprejeli z divjim izvižganjem. Ko je avtomobil zavil okoli vogala ulice Via XXX. Oktobra, je padla predenj bomba, ki je eksplodirala s silnim pokom. Šipe avtomobila so šle v koščke. Sofer je bil ranjen, Zanella sam pa je ostal razum male praske na roki, nepoškodovan. Avtomobil se je nato z veliko naglono oddaljil, spremljan od siren in izvižgov.

Kakor poročajo italijanski listi, se pričakuje za soboto še viharneše seja konstituante.

Iz boljševizma v kanibalizem

STRAHOVITA POROČILA IZ RUSIJE.

Zeneva, 1. februarja. (Izv.) Trübol Nansen je postal vrhovnemu komisariju Zveze narodov za pomoč gladujoči Rusiji sledečo obupno brzoljavo iz Orenburga na Ruskem: »Lakota na Ruskem zavzema že naravnost strašotni obseg. Ljudje se pobijajo iz med seboj, starši življajo meso svojih otrok. Navajam samo nekoliko strašnih primerov: V vasi Tolinkov v orenburški guberniji je pojedel neki mož truplo svojega 25letnega brata, neka ženska je v isti vasi amorila dva svoja

otroka in jih pojedla, neki oče pa svojo hčerko.

Lakota je dosegla vrhanec in slušaji kanibalizma postajajo vsak dan bolj pogosti. Najhuši je položaj v ozenlju Gornega. Ker je ta okraj baškirske republike oddaljen nad 200 vrst od Orenburga, kjer ima ameriška pomožna akcija svoje središče, sestradano prebivalstvo ne more tako daleč po živila in je obsojeno draktno v smrt, ako ne pride najno pomoč.

Nov spor med Anglijo in Francijo

ODGODITEV ORIJENTSKE KONFERENCE.

Pariz, 1. februarja. (Izv.) Ministrski predsednik Poincaré je sprejel včeraj celo vrsto odličnih politikov in strokovnjakov v orijentskem vprašanju, med njimi generale Weyganda, Gouranda in Pelleta, ravnatelja Otomanske banke in finančnega delegata pri turški upravi v Carigradu. Sestanek je bil napovedan že pred desetimi dnevi.

Kakor poročajo listi, obstojajo v orijentskih vprašanjih velika nesprotstva med Londonom in Parizom. Anglija vztraja glede Smirne na stališču, da naj se ustvari internacionalna kombinacija, ki bo jamčila nadvladje morskih velevlasti nad morskimi ožninami. Kar se tiče Tracije, je pripravljena privoliti Anglija samo v neznatno izpremembo meje ob čataldiški črti. Nasprotno pa je Francija mnenja, da se mora Turčiji vrniti tudi zgodovinsko važno mesto Drinopolje in

z njim vred tudi velik del vzhodne Tracije.

Orijentska konferenca v Parizu bi se morala po prvotnem načrtu sestati že danes. Zaradi omenjenih diferenc med francoskim in angleškim stališčem pa je angleška vlada predlagala, naj se konferenca za kratek čas odloži, da se obe vladi sporazumeta poprej med seboj. Ta pogonja se že vrše med lorgom Curzonem in Poincarejem.

Italijanski zunanji minister della Torretta, ki bi imel zastopati na konferenci italijansko vlado, se je pridružil predlogu angleške vlade od odgovitvi in je svoje, za sinoči napovedano potovanje v Pariz že v zadnjem hipu odložil. Stališče, ki ga zavzame Italija v maloazijskem vprašanju, še ni znano. Francoski listi pa izražajo domnevo, da bo Italija, kakor v Cannesu, tudi to pot šla z Anglijo.

Prižetek konklava

Rim, 1. februarja. (Izv.) Dandes dopoldne se je vršila v sikstinski kapeli zadnja pogrebna svečanost za pokojnim papežem. Jutri se snidejo kardinali h konklavu, vendar pa se prvo glasovanje ne bo vršilo pred petkom dopoldne, ker se mora vršiti naprej maša sv. Duha. V Rim je prispelo dosedaj že 32 kardinalov, ostale pričakujejo jutri in v petek dopoldne.

Razprava proti vidovdanskim atentatorjem

Beograd, 1. februarja. (Izv.) Danes se je nadaljevala razprava proti vidovdanskim zarotnikom. Zasiščani so bili privatniki, ki so bili ranjeni o priliki atentata. Zahtevalo odškodnino po 10.000 Din. Atentator Stejić je ponovno izjavil, da ni imel namena, usmrtiti kralja. V dokaz je navajal, da je vrgel bombo šele v zadnjem trenutku. Med drugimi je bila predčtana tudi izpoved vseučiliskega profesorja v Lausannu, dr. Boissierja, ki je o priliki atentata zgubil eno oko. Sledilo je zasliševanje Radomira Pirića, komunističnega poslance in člana izvrševalnega odbora stranke, ki je obširno polasnjeval komunistično delovanje, komunistično revolucijo in 21 točk proklamacije III. in

ternationale. Izjavil je tudi, da njegova izpoved v preklavi ni točno zabeležena in da se zapisnik ni sestavljal pred pričami. Bivši komunistični poslanec Drago Marjanović je razlagal teorije komunistov, bivši poslanec Lazar Stefanović pa je protestiral proti načinu, kakor se je sestavljal z njim zapisnik.

RADIKALCI IN ADMINISTRATIVNA RAZDELITEV DRŽAVE.

Beograd, 1. februarja. (Izv.) Radikalni klub je imel danes sejo, na kateri je razpravljalo o administrativni razdelitvi države. Pojavila so se zelo različna naziranja in je bila debata jako burna. Nastav Petrović je vztrajal pri svojem predlogu, da naj se sedanji okrogli, odnosno županije pretvorijo v oblasti. Dr. Srškić je zahteval, naj se rešitev vprašanja razdelitve države sploh odloži. Vujičić pa je predlagal oblasti, ki naj bi bile nekaka srednja pot med sedanjimi srezli in oblastmi.

IZ DEMOKRATSKEGA KLUBA.

Beograd, 1. februarja. (Izv.) Zvečer po končani seji skupščine je imel demokratski klub posvetovanje, na katerem se je razpravljalo vprašanje odbora za zunanje posle, vendar ni prišlo do definitivnega zaključka, ker ni bilo prisotnih dovolj članov.

Domače vesti

Ministru dr. Zerjavu je kot članu narodne skupščine dovolilo predsedstvo skupščine enomesečni dopust, da si opomore od svoje bolezni.

Windischgrätz v avdienci pri kralju. Iz Beograda poročajo, da sta se mudila pretekli teden v Beogradu dva knezi. Windischgrätz, ki sta naša državljana, torej blejski in konjski. Zapravila sta ob tej priliki za avdienco pri kralju, ki jima je bila tudi dovoljena. 27. januarja ju je sprejel kralj v privatni avdienci in se razgovarjal s njima dalje časa.

Iz carinske službe. Just Piščanec, glavni carinski revizor v pokolu je postavljen za carinskega posrednika pri carinarnici v Ljubljani, Vladimir Lokar pri carinarnici v Rakeku in Nikifor Piškavč, bivši carinski revizor za carinskega posrednika pri carinarnici v Mariboru.

Razpis docentskega mesta. Na podlagi sklepa filozofske fakultete v Beogradu z dne 18. januarja je razpisano mesto docenta za zoologijo. Prijavo sprejema dekanat filozofske fakultete v Beogradu do večer 20. februarja.

Prenos kosti narodnega mučenika. Iz Mostarja poročajo: Pripravljani odbor za prenos kosti narodnega mučenika, mostarskega novinarja in urednika Riste Radulovića, je priredil vse potrebno, da se izvrši prenos iz Arada v Mostar že tekom prihodnjega meseca. Rista Radulović so kot odločnega in neustrašnega narodnega delavca v zapuščeni Hercegovini Avstrijci zaprli takoj v začetku svetovne vojne in ga internirali v Aradu. V strašnih aradskih kazenskih jezdah je podlegel Radulović muševnim in telesnim mukam. Prenos ostankov v Mostar se izvrši s velikimi svečanostmi; ostanki se položijo v častni grob pred mostarsko pravoslavno cerkvičo, da vsaj s tem narod pokaže svojo hvaležnost idealnemu narodnemu orbovritelju.

Narodna trdnjava Postojna ni padla. Pod tem naslovom nam poročajo iz Postojne 31. jan.: Včeraj je imel novo izvoljeni občinski odbor svojo prvo sejo, na kateri se je konstituiral. Za župana je bil izvoljen g. Fran Kurin, za podžupana pa g. Josip Dovgan. Prvo svojo sejo je porabil novi občinski odbor, da manifestira svojo narodno zavezanost. Razglasila je sprejel izjavo, ki protestira proti zlobni pisavi laških listov, kateri so ugrabili volilne spore nad Postojnčani in izreka zaupnico slovenskim poslanecem v Rimu zlasti pa posl. Josipu Lavrenčiču. Resolucija obč. sveta je pozvali napravila najlepši utis ter utrdila upanje, da ostane Postojna kar je bila — narodna trdnjava.

Iz Postojne nam poročajo: Poslanec Josip Lavrenčič, bivši dolžnični postojnski župan, ki je bil pri zadnjih volitvah zopet izvoljen v občinski odbor, se je temu svojemu mestu odpovedal ker je preobložen s posli svojega parlamentarnega menalata.

Smrtna kosa. V Ljubljani je umrl g. Josip Nabernik, magistratni poduradnik v pok. Pogreb bo danes ob pol 16. uri iz deželne bolnice. V Kranju je umrl trgovec in posestnik g. Rajko Marenčič, na Jesenicah ga. Franja Sterger, soproga višjega šolskega svetnika in v Ljubljani trgovec g. Emil Krajec, brat dr. Kraica, zdravstvenega šefa za Slovenijo. Blag jim spomin!

Novi davki v Ljubljani. Kakor čujemo se bo občinski svet v ani prihodnjih sej bavil s predlogom o uvedbi dveh novih občinskih davkov: davka na potrošek v gostilnah in kavarnah ter davka na nezavidane parcele. Gostilničarski in kavarniški davki se nameravajo tako, da plačujejo gostje v gostilnah, kadar potrošijo več nego 30 K 10% od računa, v kavarnah bi znašal davek za vsakega gosta za potrošek od 22. ure naprej po 1 krono, v zimskem času pa ob neidejnih in praznikih že od 13. ure naprej. Davki na nezavidane parcele bi znašal letno pol odstotka njihove po matriciranih izvedenih ugotovljene cenilne vrednosti. Pri prodaji parcel se ta davki zvišajo na 1%, ako novi lastnik ne prične s stavbo tekom prihodnjega koledarskega leta odnosno na 2% po preteku dveh let. Novi davčni predlogi se nahajajo sedaj v študiju v obseku občinskega sveta.

Zdravstveno stanje Ljubljane. V teku od 22. — 28. januarja je bilo v Ljubljani rojenih 30 otrok in sicer 18 moških in 12 ženskih, umrlo pa je 33 oseb in sicer 15 moških in 18 žensk. Vzrok smrti: 1 slučaj življenjske slabosti, 3 jetike, 2 pljučnice, 1 možganske kapi, 2 srčne hibe, 2 slučaja raka in 20 slučajev drugih naravnih smrtnih vzrokov. O 11 nalezljivih boleznih je naznanjen 1 slučaj škrlatice, 1 griže in 5 slučajev ošpice.

Zdravstveno stanje v Zagrebu. V teku od 21. do 28. m. m. je umrlo v Zagrebu 51 ljudi, od tega za pljučnico (večinoma ko posledica španske) 15, za jetiko 10, za oslabelost, vnetjem možganskih opev in vnetje trebušne mrene po 3, ostali na raznih drugih boleznih, med njimi eden vsled samomora. Poleg tega je bilo 8 mrtvorojenih. Na nalezljivih boleznih je bilo bolnih na peगतnem legarju 13, na trebušnem legarju 14, na griži 20, na ošpici 10 in na škrlatinki 68.

Španska bolezen, katere val je zajel tudi že naše kraje, se zlasti na Dunaju širi z veliko naglico. Prijavljenih je namreč nad 2500 slučajev. Mestna občina je zaprla 15 šol, v katerih je obolela četrtina gojencev. K sreči ni zaznamovani težkih slučajev.

Taboriščna uprava v Strliču je 31. januarja prenehala poslovati.

Iz dežele varnostna. V pondeljek zvečer je vdira v hišo družine Marašič v Novakih pri Pazinu v Istri tolpa obo-roženih razbojnikov, ki so domačega gospodarja ubili na mestu, njegovega nečaka pa tako težko poškodovali, da je umrl za ranami. Itoparji so nato ukradli iz omare 7000 lir in vso obleko in izginili v temno noč.

Nezgode. Helena Starič, žena pokovskega mojstra v Florjanski ulici v Ljubljani, je doma tako nesrečno padla, da si je zlomila desno nogo. — Andreju Omotiču, mrliskemu čuvaju v Ljubljani, je obtičala mala koščica v grlu in zlezla končno v čreva, vsled česar se je Omotič moral podati v bolnico.

Stekel pes? Včeraj popoldne je na Resljevi cesti v Ljubljani popadel srednje velik črn pes, ki je imel znake stekline, tehnika Josipa Jermola in ga vrgnil v levo nogo pod kolenom. Po navse-tu iipspektivskega zdravnika v bolnici in ljubljanskega mostnega fizika bo Jermol najbrže v svojo domovino odposlavljen v Pasterjev zavod v Zagreb.

V ZNAMENJU ALKOHOLA IN LJUBOSUMNOSTI.

V torek zvečer je v St. Vidu pri Stični ruski begunc Karel Sapiro v prepripi šestkrat s samokresom ustrelil na posestnika in usnjarskega mojstra Tomaža Gantarja in ga smrtno-nevarno poškodoval. Gantar se hodi sedaj v ljubljanski deželni bolnici s smrtjo. Tragični dogodek se je razvil sledeče:

Sapiro, ki se bavi s krošnjarstvom, je v torek zvečer povabil na svoj dom večjo družbo in jo dobro pogostil. Manjkalo ni ne pijače, ne jedače. Svirala je tudi godba in zraven so plesali, da je bilo veselje. Zabave se je udeležil med drugimi tudi posestnik Tomaž Gantar iz St. VIDA pri Stični. Ko je bila družba že omamljena od preveč zavžetega alkohola, se je seveda razvil običajni prepir, povod pa so bile ženske, ki so prestrašene takoj pobegnile. Končno sta ostala v sobi samo najhujša si nasprotnika: Sapiro in Gantar. Preiskava bo šele doglajala, kak nastop sta imela pri tej priliki in zakaj je pravzaprav sledil tragični dogodek. Sapiro je namreč med prepripi šestkrat zaporedoma ustrelil na Gantarja, ki je bil trikrat zadet v glavo, enkrat v prsa in dvakrat v roke. Težko ranjen se je Gantar zgrudil na tla, Sapiro pa je pobegnil v noč. Sosedje so slišali strele in pridrveli takoj na kraj nesreče, kjer so našli Gantarja v mlaki krvi sredi sobe. Bil je v nezavesti. Domači zdravnik je ranjenca za slič obvezal in ga dal nato takoj prepeljati v ljubljansko bolnico. Njegovo stanje je opasno, vendar pa ni izključeno, da mu bo mogoče ohraniti življenje, posebno, ker rane na glavi niso smrtno-nevarne. Včeraj zvečer je bil Gantar še pri življenju in se je počutil celo še dosti dobro.

SLOVENSKI PROFESORJI IN NAČRT SREDNJEŠOLSKEGA ZAKONA.

Včeraj se je vršil izredni občni zbor profesorskega društva — sekcije Ljubljana. Posvetovanje se je sukalo v prvi vrsti okoli novega načrta za srednje šole. Dasi so posamezni pododbori že podali svoje mnenje o načrtu, se je vendar — zlasti na zahtevo celjskega pododborja — sklical izredni občni zbor, da tudi sekcija kot taka zavzame stališče.

Glavni referent odbora je bil prof. Fr. Jeran, ki je na podlagi doposlanih mnenj posameznih učit. zborov predložil pred vsem te-le tri točke kot najvažnejše v pretres: 1.) stališče sekcije napram enotni nižji srednji šoli, 2.) potreba vmesne šolske oblasti med ravnatelstvi in prosvetnim ministrom, 3.) uzakonitev sestave in delokroga Glavnega Prosvetnega Saveta.

Glede prve točke so bila tri mnenja: nekaj zborovalcev (prof. viš. šol. nazd. dr. L. Poljanec, prof. dr. Fr. Sturm) je bilo za sprejetje bolj ali manj nespremenjenega načrta z utemeljevanjem, da to zahteva narodno edinstvo in pa ozir na mladino, češ da je sedaj duševno preobložena. Drugi (pred vsem g. referent) so predlagali: vse sedanje nehumanistične srednje šole (realke in realne gimnazije) naj se preustroje, kakor zahteva načrt (naj imajo torej skupen nižji tečaj, že itak malo število humanističnih gimnazij pa naj se ohrani v sedanji obliki). Tretja skupina zborovalcev pa je sledila predlogu višjega šol. nazd. Jos. Westra: sedanji srednješolski tipi naj ostanejo; naše sedanje meščanske šole pa naj določijo nepopolne srednje šole (t. j. značaj v načrtu predlagane enotne nižje srednje šole). Utemeljeval je svoj predlog z raznih vidikov: treba je ohraniti, kar je dobrega; naš narod je s sedanjimi tipi zadovoljen, ker so se obnesli; novi tip pa ni še nikjer preizkušen, in preizkus naj bi se najprej napravil samo na enem zavodu; tudi Čehi so ohranili humanitarne gimnazije (60), realne gimnazije (105), reformne realne gimnazije (33), realke (80), liceje (22), v odstotkih približno isto razmerje kot pri nas; naši bratje Srbi sami so bili l. 1908. sprejeli zakon, ki je poznal humanitarne gimnazije, realne gimnazije in realke, in samo nesrečne prilike strašne desetletne vojne so preprečile naravni razvoj njih srednjega šolstva; seveda bi morala preustrojitev naših meščanskih šol biti taka, da bi nadarjen učenec do dodatnem izpitu

iz latinščine lahko prestopi v peti razred realne ali celo — po izpitu iz grščine — tudi v peti razred humanistične gimnazije; za tako preustrojitev govore važni gospodarski in socialni razlogi; tam pa, kjer takih meščanskih šol nimajo, naj jih ustanove (v Srbiji!).

Za predlog viš. šol. nazd. Westra je glasovalo 30 zborovalcev, za predlog k. referenta Jerana 29.

Točka 2. se je sprejela soglasno s sledečim besedilom: med ravnatelstvi in prosvetnim ministrom bodi vmesna šolska oblast z določenim delokrogom.

Pri 3. točki je stavlil g. referent sledeči predlog: V Glavni Prosvetni Svet naj pošlje vsaka pokrajinska učna oblast po enega zastopnika, vsaka sekcija profesorskega društva pa kot oficialnega zastopnika svojega predsednika in poleg njega še enega zastopnika.

Sekcija Ljubljana pošlje v Svet dva zastopnika kot tolmacha zgoraj navedenih vseh predlogov, in sicer ravnatelja dr. J. Pipenbacherja za Westrov in prof. Jerana za njegov lastni predlog. Občni zbor je predlog soglasno sprejel.

Nato so se obravnavale še razne točke načrta: redi za ocenjevanje napredka; dolžnost ravnatelja, da hospitira v svojem razredu (v medsebojnem sporazumu); ponavljalni izpiti naj se vrše od 5. do 10. septembra; šolsko leto naj se prične dne 11. septembra in sklene na Vidov dan (28. junija); učenci z dvema ali več nezadostnimi redi naj ne napredujejo, z enim nezadostnim pa dobe ponavljalni izpiti (tudi iz večšin).

Končno so se sprejeli važni sklepi glede III. kongresa profesorskega društva, ki bo letos meseca avgusta v Ljubljani.

Borza

Zagreb, devize: Berlin 152 — 153.50, Budimpešta 46.50 — 47.50, Dunaj 3.60 — 3.65, Bukarešta 225, Rim 1400 — 1420, London 1305 — 1325, Newyork kabl 309, ček 302.50 — 303.50, Pariz 2530 — 2540, Praga 591 — 593.50, Sofija 198, Švica 5950 — 6000, valute: dolar 301.50 — 302.50, avstrijske krome 4.50, rublji 20 — 26, napoleoni 1050, marke 155 — 156.50, leji 218 — 220.

Banka za Primorje 780.

Trg. obrtna banka 285 — 287.

Itrv. eskpmpna banka 777 — 780, Brodska banka 382 — 390, Jadranska banka 1100 — 1150, Jugoslovenska banka 490 — 495, Ljub. kreditna banka 910 — 925, Slavska banka 500 — 503, Praštionska 5300 — 5380, Rečka pučka banka 450 — 460, Slov. eskpmpna banka — 615 — 640, Srpska banka 720 — 730, Eksploatacija drva — Goranin 625 — 640, Gutman 1580 — 1625, Narodna žumska industrija 580, Nasička industrija drva 490, Slavlionja 690 — 695, Ljubrov. paroplovna družba — Ljub. strojne tovarne in livarne — Trbov. premogokopna družba — Beograd, valute: dolar 75, marke 38, avstrijske krome 1.20, leji 55.50, napoleoni 270, devize: London 327.50, Pariz 532, Zeneva 1475, Praga 148, Dunaj 0.92, Berlin 38, Milan 352, Budimpešta 11.70.

Praga, devize: Beograd 25.25 — 26.15, Curih 1023 — 1027, Milan 241 — 243, Pariz 437 — 439, London 226 — 228, Newyork 52.87 — 53.87, Beograd 68.62 — 69.62, Bukarešta —, Sofija 35.10 — 35.90, Dunaj 0.53 — 0.73, Varšava 1.37 — 1.97, valute: marke 25.35 — 26.15, Švic. franki 1018 — 1022, lire 238 — 246, fr. franki 434 — 436, funti 225 — 227, dolar 52.50 — 53.50, dinar 65.02 — 66.62, leji 33.85 — 34.65, levi —, av. krome 0.53 — 0.72, poljske marke 1.17 — 1.77, madž. krome 7.82 — 8.42.

Curih, devize: Berlin 2.52, Newyork 5.13, London 21.93, Pariz 42.55, Milan 35.50, Praga 9.90, Budimpešta 0.75, Zagreb 1.65, Varšava 0.16, Dunaj 0.17, žiosane 0.08.

Dunaj, devize: Zagreb 27.73 — 27.77, Beograd 110.40 — 110.60, Berlin 42.97 — 43.03, Budimpešta 12.08 — 12.11, Bukarešta —, London 373.40 — 373.60, Milan 399.90 — 400.10, Newyork 87.48 — 87.52, Pariz 725.80 — 726.20, Praga 166.47 — 166.53, Sofija 58.95 — 59.05, Varšava 2.64 — 2.66, Curih 169.75 — 170.25, valute: dolar 85.23 — 86.27, levi —, marke 43.07 — 43.13, funti 309.90 — 370.10, fran. franki 720.80 — 721.20, lire 397.00 — 398.10, dinar 109.90 — 110.10, poljske marke 2.60 — 2.62, leji 64.85 — 64.45, rublji —, švicarski franki 1679.75 — 1680.25, češke krome 166.29 — 166.38, madž. krome 13.10 — 13.13.

Berlin, devize: Rim 924.05 — 935.05, London 872.00 — 874.40, Newyork 203.70 — 204.21, Pariz 1693.30 — 1696.70, Švica 3976 — 3984, Dunaj 6.73 — 6.77, Praga 390.60 — 391.40, Budimpešta 30.06 — 30.14.

— Cene Hlvin v Italiji. V Piacenzi so bile dne 24. januarja sledeče cene: voli pitane za klanje I. kakovosti 470 — 510, II. kakovosti 390 — 450, III. kakovosti 310 — 350, krave 275 — 400, bikji 450 — 500 lir za 100 kg žive teže. — V Milanu so bile istega dne sledeče cene za mlavo živino: I. vrste 9.30, II. vrste 8.20, III. vrste 7.55 lire za 1 kg žive vage (Službene cene trgovinske komore in poljedelskega sveta).

— Vsi na delo, da rešimo brate!

Gospodarstvo

NOVA VELEBANKA.
Kooperacija slovenskega in hrvatskega kapitala.
Ljubljana, 1. febr.

Danes se je vršila fuzija med Slavensko banko d. d. v Zagrebu in Jugoslovensko Unionbanko v enotni zavod, ki se ima zvati «Slavska Unionbanka».

Slavska banka d. d. je sicer mlad zavod, ali pokazal je posebno v zadnjih dveh letih veliko ekspanzijo. Ustanovil je podružnice skoro v vseh pokrajinah naše države ter si pridobil allirane zavode ne le v Budimpešti in na Dunaju, ampak tudi v Severni in Južni Ameriki. Solidne direktne denarne zveze z Ameriko so za naše narodno gospodarstvo posebnega pomena, ker omogočajo sistematičen dotok jugoslovenskih prihrankov domačemu gospodarstvu. Slavska banka je sodelovala pri ustanovitvi raznih industrijskih podjetij na Hrvatskem ter vodi dela pri iskanju petrolejskih vrelcev v naši domovini.

Jugoslovenska Unionbanka, prej Mariborska eskpmpna banka ima sicer čez 50 let preteklosti za seboj ter si je stekla glas odličnega zavoda, vendar je imela do razpada Avstrije povsem provincijalen značaj. Se-le v zadnjem času se je začela krepko razvijati. Povišala je svoj kapital na 30 milijonov ter razpolaga z zelo krepko zalogo hranilnih vlog.

Stara resnica je, da ustvarjalno delo potrebuje sodruštva kapitala. Industrija, obrt, trgovina se morejo razvijati v današnjem ustroju človeške družbe le tedaj, ako jim dobro organizirano in solidno bankovništvo stalno privaja denarna sredstva ter urejuje in izravnava kompleksne medsebojne finančne odnose s kapitalom in delom. Banke kot najljajše sredstvo za poživljanje gospodarskega razvoja so v našem narodnem in državnem življenju važne, pa tudi koristni faktor dokler se zavedajo, da smejo biti le sredstvo gospodarske politike, nikdar pa gospodarice politike.

Fuzija Slavske banke in Jugoslovenske Unionbanke v nov velik zavod z 200 milijoni kapitala je z več vidikov pomembna. Predvsem nam predstavlja zavesten in velikopotezen početek sistematičnega gospodarskega sodelovanja Slovencev in Hrvatov, katerim se v kratkem pridružio tudi predstavitelj srbskega gospodarstva. Kakor je delo za kulturno vzajemnost neobhodno za ojačanje našega narodnega jedinstva, ravnotako bodo šele realne gospodarske zveze ustvarile ono amalgamacijo naših treh plemen, brez katere je dovršenje naše nacionalne in državne konsolidacije nemogoče.

V novem zavodu naj bi se sredno združila slovenska organizacijska sposobnost in ekspanzivnost slovenskega prihranka s širokimi možnostmi gospodarskega razvoja na Hrvatskem in v ostalih jugoslovenskih pokrajinah. Slavska Union banka je strogo nacionalen zavod in radi se vdajamo nadi, da se bo pri svojem delu zavedala velikih nalog, ki so ji v tem oziru postavljene.

Izvršena fuzija je interesanten pojav tudi z vidika koncentracije gospodarskih sil. Prva leta naše mlade države pomegnjajo tudi na polju denarništvu doba naglega ustanavljanja. Število denarnih zavodov in zlasti bank je naraščalo tako, da je postajala opasnost gospodarske razcepljenosti vedno očitnejša. Zdi se, da pričena še o pravem času potreben preokret. Podoben pojav vidimo na Češkem. Nauki starih gospodarskih enot, kakršna je n. pr. Anglija, se zopet vedno bolj uveljavljajo. Gospodarska koncentracija, kateri morajo seveda biti postavljene gotove granice, je neobhodno potrebna, ako hočemo zmanjšati stroške naše produkcije ter povečati nje gospodarski cekt.

Novi bančni zavod prične takoj poslovati ter bo imel tri centre, Beograd, Zagreb in Ljubljano, tako tudi na zunaj vdarjajočo svojo nalogo, združiti Hrvate, Srbe in Slovence kot enakopravne faktorje k plodnosnemu gospodarskemu delu.

— Fuzija Slavske banke d. d., Zagreb s Jugoslovensko Union-banko, Projele smo sledeči komunikacije: Ljubljana, 1. februarja. Danos so bila pogajanja med zastopniki Slavske banke d. d. v Zagrebu in Jugoslovensko Union-banko v Beogradu radi fuzije obeh zavodov združena. Sklenjena je fuzija obeh zavodov v «Slavensko Union-banko» s sedešom v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. Delniški kapital bo znašal 200 milijonov kron, medtem ko je imela dosedaj Slavska banka 100 in Jugoslovenska Union-banka 30 milijonov kron kapitala. Predsedstvo upravnega sveta prevzame r. Janko Zimmermann, predsednik Slavske banke d. d. v Zagrebu, generalno ravnateljstvo pa g. Avgust Praprotnik ravnatelj Jugoslovenske Union-banke.

Zigovanje negaziranih posojil a. o.
monarhije v inozemstvu. Delegacija ministrstva financ objavlja uradno: finančni minister je v zvezi z odlokom reparacijske komisije v Parizu s svojim rešenjem z dne 23. januarja 1922 D. br. 1125 odločil, da se naj obveznice predvojnih negaziranih posojil bivše Avstro-ogrške monarhije, ki so lastnina naših državljanov, pa se nahajajo na ozemlju držav, ki niso naslednice bivše Avstro-ogreke, popišejo in zigovajo do 30. aprila 1922. pri kr. konzulatih. Raditega naj naši državljani, ki posedujejo take obveznice, le-te prezentirajo do tega roka na zigovanje, ker se na prošnje, vlozene po pretekletem roku ne bo oziralo. Interesenti morajo ob priliki predložitve obveznic kr. konzulatu dokazati z verodostojnimi dokazili stvarno oboveznic in naše državljanstvo.

40letnica Kmetijske posojilnice na Vrhniki. Na Vrhniki praznuje Kmetijska posojilnica svojo 40letnico. Leto 1881, ko je še vel nemški duh po Kranjskem in ko je združništvo še spalo, so se zbrali na Vrhniki navdušeni narodnjaki in ustanovili zadrugo pod firmo: «Kmetijska posojilnica vrhniške okolice na Vrhniki». Smoter je bil, da napelje ljudstvo k varčevanju in da pomaga revnejšim slojem do potrebnega kredita. Zaradi pomanjkanja denarja in nezaupanja ljudstva je bilo prva leta posojilniško delovanje zelo oteženo. Leto 1882 so znašale vloge samo 88.741.54 kron potem pa je slo z vlogami stopnjevale vedno višje, tako da izkazuje letošnja bilanca vlog 11.000.000 kron. Posojilnica — vsled stroge previdnosti svojih funkcionarjev — ne izkazuje v celi dolgi dobi nikakih izgub in si je s pridnim in varnim gospodarstvom pridobila rezerve, katere nudijo vlagateljem popolno varnost za njih vloge. Posojilnica je izdala vsako leto precejšnje vsote za dobrodelne namene, tako lansko leto 14.000 kron. Vojnega posojila je imel zaved 46.000 kron, katerega je pa pravočasno prodal. Prvi predsednik je bil do svoje smrti leta 1891. g. Fran Kotnik, naprej pa predseduje drugi g. Josip Lonarčič. Nevenljive zasluge za zavod si je pridobil pokojni član ravnateljstva g. Ivan Gruden.

Prevoz (tranzit) tobaka skozi našo državo. Po odloku upravnega odbora Samostojne monopolne uprave je prepovedan tranzit tobaka skozi našo državo tudi za vse tekoče leto 1922. Vendar pa bo finančni minister v posebnih izjemnih slučajih dovoljeval tranzit tobaka po pogodbi, da je naša Monopolna uprava dovoljno oskrbljena s tobakom. Prošnje za tak tranzit je pravočasno predložiti upravi drž. monopolov v Beogradu in v istih navesti vsoto in količino tobaka, zemljo porekla in zemljo destinacije, vstopno in izstopno obmejno carinarno. Uprava drž. monopolov bo o eventualni odobritvi obvestila Generalno direkcijo carin, ki bo za vsak posamezni slučaj izdala dotičnim carinarnicam potrebna navodila in predpisala pogoje glede carinskega nadzorstva.

Dobava jermenov. Ravnateljstvo državnih železnic v Subotici razpisuje za dan 2. marca ofertalno licitacijo glede dobave jermenov. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Za mednarodno razstavo knjig, ki se bo vršila v Firenci, daje udeležencem nasledovne informacije vodja kr. italijanske delegacije v Ljubljani.

Madžarske železniške investicije. Iz Budimpešte poročajo, da bodo madžarske državne železnice investirale letos 4 milijarde kron. Največji del te vsote se bo uporabil za nabavo novih vagonov.

Podružnica velike berlinske banke v Pragi. «Prager Tagblatt» javlja, da namerava znana berlinska Menckelbahova velebanka otvoriti v kratkem v Pragi svojo podružnico.

Narashanje češkoslovaške krome in Madžarska. Iz Budimpešte poročajo, da je narashanje češkoslovaške krome dovelo bulimpeštanske trgovce, zlasti trgovce s tekstilnim blagom, v zelo kritičen položaj, ker dolgujejo ti češkoslovaškim tvrdkam še iz lanskega leta ogromne vsote. Trgovstvo namerava organizirati nakupovanje blaga v Nemčiji, ako narashanje češkoslovaške krome ne preneha.

Promet bankovcev v Belgiji. Po zadnjem izkazu Belgijske narodne banke znaša množina bankovcev v prometu 6 milijard 313 milijonov in 721 tisoč belgijskih frankov; kovinska podlaga je znašala 327.549.000 belgijskih frankov.

Filijalke ruske državne banke. Po vesteh iz Moskve bo osnovala ruska državna banka tekom tega leta 8 filijal, in sicer 5 v evropski Rusiji, dve v Sibiriji in eno v Ukrajini.

Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc
Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra»

Vremensko poročilo

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0-10	Padavine mm
Ljubljana	7.	727	0.8	brezvetra sev. vzh.	sneg oblačno megla	84.6
Ljubljana	14.	726.0	3.7	—	—	—
Ljubljana	21.	720.5	0.0	—	—	—
Zagreb	7.	749.1	1.0	brezvetra jug. vzh. sev. zapad	sneg oblačno	30.0
Beograd	7.	749.5	4.0	—	—	4.0
Dunaj	7.	750.8	0.0	—	—	6.0
Praga	7.	—	—	—	—	—
Inočet.	7.	754.1	0.8	brezvetra	dež	2.0

Ljubljana, 1. februarja 1922
Ljubljana 306 m n.d. morjem

Ljubljani barometer višji, *smparativ* — Slonca vzhaja ob 7:29, zahaja ob 17:03.

Mali oglasi

Manjši do 20 besedi 1 Din, vsaki nedeljni 5 besedi 1 Din. — Trgovski opisi, dostave, za-
premljene do 20 besedi 5 Din, vsaki nedeljni 5 besedi 2 Din. — Plače se spraj. (Lahko tudi v
menzah.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložna znamenja za odgovor.

Službe

Iščem 14- do 16letno
deklico,

ki je došla iz Amerike in
govori angleški, k dvema
ješkoma, 7 in 5 let. Dobra
plača in vsa oskrba v hiši.
Potna stroška povračen. Po-
nudbe na: Ivan Kramer, po-
sestnik in trgovec z vinom,
St. Peter ob Sv. Gori. 236

Korespondent,

izveščena, zanesljiva ter sa-
mostojna moč, sproten stroje-
pisec in stenograf, se pod
ugodnimi pogoji takoj sprejme
pri večjem tovarniškem pod-
jetju v Ljubljani. Absolventi
slo. trgovske šole z daljšo
praksno imajo prednost. Po-
nudbe je poslati na upravo
«Jutra» pod šifro: «Kore-
spondent 350». 197

Kontoristinja, 198

samostojna slovenska in nem-
ska korespondentinja, izur-
njena stroje-piska in stenogra-
finja, se takoj pod ugo nimi
pogoji sprejme za tovarniško
podjetje v Ljubljani. Pred-

nost imajo absolventinje slo-
venske trgovske šole. Po-
nudbe je poslati na upravo
«Jutra» pod šifro: «Samo-
stojna pisarniška moč 20». 201

Stanovanja

Stanovanje zastoj.

Katera boljše stranka v sre-
dini mesta bi hotela zame-
njati stanovanje z dvema so-
bama in pritlikalnimi z enakim
v Mostah. Stanovanje je lepo
in suho, za razpolago lep
vrt. Ugodno za ljubitelje na-
rave. Več v trgovini Fon,
Stari trg 6. 250

Soba išče

mlajši gospod pri boljši rod-
bini, z električno razsvetljavo,
po možnosti z uporabo kopal-
nice, ima dovolj enje stano-
vanjskega urada. Cenjene po-
nudbe na upravo «Jutra» pod
«Boljša rodbina». 252

Lokali

Trgovina. 213

V najem se odda že čez 30
let stara trgovina mešane

stroke v prometnem kraju na
Dolenjskem ob železnici, ki
je popolnoma na novo oprem-
ljena. Ponudbe pod št. 415-
poštnoletne Brežice ob Savi

Iščem majhen lokal

v sredini mesta proti dobri
nagradi. Naslov pod «Na-
grada» na upravo «Jutra».

Razno

Nekaj vagonov

sladkega, gorskega, stinje-
nega sena ima naprodaj Lud-
vik Modic, Biška polica pri
Rakeku. Istotam se prodajata
tudi dva zelo dobra, čisto
krvna istrijska braka in en
pos. čuvaj. 222

Suha ukova drva

čreslovina in kostanjev les
se kupijo. Ponudbe: I. Jugos-
lovska posredovalnica za
les, Maribor. 253

Lovski pes, 263

prepelicar, 1½ leta star, bele
pseučne barve, izobren nos.
še ne popoluoma izučen, se
proda. Poizvé se: «Strela»,
anončna pisarna Novo mesto.

Zabave

SOKOL I. V LJUBLJANI opozarja
članstvo in njemu naklonjeno občinstvo
na svoj ples, ki se vrši dne 4. t. m. v
dvorani Filharmonične družbe, Kongresni
trg. Ne zamudite priletnega večera! —
Zdravo!

VALČKOV VEČER priredi šentjako-
sko napredno društvo v Ljubljani v so-
boto dne 4. februarja ob 8. zvečer v prid
svoji knjižnici, gledališkemu odru in pev-
skemu odseku v kazinski dvorani. Vstop-
nina 7 Din v trgovini Šterk na Starem
trgu in v šentjacobski napredni knjižnici.

KOLO JUGOSLOVANSKIH SESTER
priredi za izpremembo predpustnih vese-
lic v nedeljo dne 5. februarja ob 3. uri
popoldne javno tombolo s predavanjem v
društveni sobi šentjacobskega napredne-
ga društva. Tablice po 1 Din se dobe v
predprodaji v Kolovi pisarni, Šolski drev-
ored 2/II.

PREDPUSTNA VESELICA S. K. «JA-
DRAN». Kdor se boče neprisljano zaba-
vati, naj poseti «Veliko predpustno vese-
lico», katero priredi S. K. «Jadran» v
Ljubljani v vseh prostorih Mestnega do-
ma danes dne 2. februarja ob osmih
zvečer.

CVETLIČNA REDUTA. Udruženje ju-
goslovske akademске omladine iz Pri-
morja in S. K. «Primorje» priredita s so-
delovanjem «Kluba Primork» v soboto
dne 4. februarja v gornjih prostorih Na-
rodnega doma «Cvetlično reduto», pri ka-
teri igra godba dravske divizije. Program
raznovrsten: bitka s korlandoli in serpen-
tinami; glavna točka «Prorokovanje pust-
ne noči». V veliki dvorani ples. Dostojne
maske dobrodošle! Posebna vabila se ne
razpošiljajo. — Začetek ob 20. uri.

«SOKOLSKO DRUŠTVO» V ŠKOPJI
LOKI priredi v nedeljo dne 5. februarja
ob 20. uri v svojem Sokolskem domu
plesni venček. Sodeluje godba Dravske
divizije. Vstopnina za člane 5 Din, za ne-
člane 8 Din. Vabimo vse prijatelje Sokol-
stva. Zdravo! — Odbor.

L. Mikuš
Ljubljana
Mestni trg 15
izdelovatelj dežnikov
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic.
2107 Popravila točno in solidno!

Za dnevno uporabo od 8. do 12. ure in
od 14. do 18. ure

iščem sobo.

Edini pogoj popoln mir, vse drugo po-
stranska stvar. — Ponudbe pod «Išpit»
na An. zav. Drago Beseljak in drug, Ljub-
ljana, Sodna ulica 5. 256

Dr. Pavel Avramović
se je vrnil in ordinira zopet
redno od 9.—11. dopoldne in
od 2.—4. popoldne, Ljubljana,
Stari trg št. 30. 240

Samostojen korespondent

za slovenščino z večletno praksno, se išče za takojšnji ali poznejši nastop.
Prednost imajo oni, ki so večji v knjigovodstvu in obvladajo srbo-hrvaščino.
Ponudbe s prepisom spričeval ter navedbo referenc na

Parno veležganjarno Robert Diehl, Celje (Slovenija).

KORANIT

asbestni škrljavec, najboljšo sredstvo sedanjosti za pokrivanje
streh in obloženje sidov.

Tovarna v Karlovcu (Hrvatska).

Glavno zastopstvo za Slovenijo:

Fran Hočevar, Moste, p. Žirovnica (Gorenjsko).

Stavbeniki, podjetniki, pokrivači in vsi ki hočejo imeti dobro po-
krito streho, sigurno proti dežju, tobi, snegu, požaru in viharju,
sahtavajte oferte. 44

Puškarna v Kranju, r. z. z. o. z., na-
znanja tužno vest, da je preminul danes za njo
velezasluzni upravni svetnik, gospod

Rajko Marenčič

trgovec, posestnik itd.

Pogreb blagega pokojnika se vrši dne 2. fe-
bruarja ob 15. uri iz hiše žalosti v Kranju.

Blagemu in neumornemu možu časten in
trajen spomin!

Kranj, 31. januarja 1922.

254

Zveza industrijcev

na slovenskem ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in
Slovencev v Ljubljani

razpisuje mesto konceptnega uradnika (pravnik)

v svojem tajništvu za takojšen vstop. — Pismene ponudbe
s curriculum vitae, zlasti z navedbo absolviranih pravnih
študij, naj se vpošljejo Zvezi industrijcev v Ljubljani.

Dubrovački sanatorij d. d. u Lapadu.

Poziv na upis dionica.

Dubrovnik sa okolicom je na daleko poznat radi ljepote svog prirodnog položaja i naročito blage klime. Srednja godišnja temperatura + 16.8° C. Na svakih je deset dana samo jedan kišovit. Hiljade stranaca dolazi odasvuda u Dubrovnik na liječenje i oporavak. Po mišljenju mnogih domaćih i stranih liječničkih auctoriteta blaga dubrovačka klima je naročito podesna za sve slučajeve opće slabosti i malokrvnosti poslije teških oboljenja, za rekonvalescentne poslije operacije, za nevrasteničare, za bolesti organa za disanje — izuzev tuberkulozu — za bolesti krvi i upale bubrega. Nadalje za kataralna oboljenja i atonična stanja probavnih organa, za bolesti žena, matrice i njezinih adneksa, za bolesti izmjene sokova, za bolesti kičmene moždine u prvom štadiju, za akutna i kronična oboljenja mokraćnih puteva. Osobito su sjajni npsjeli postignuti sunčanjem i morskim kupanjem kod bolesti zglobova i kože, te kod reumatizma i ishias.

Zato se odavna osjećala potreba jednog modernog sanatorija, koji bi pružio bolesnicima i slabima sva potrebna sredstva za liječenje i oporavak. Od svih položaja Dubrovnika najzgodnija je za to uvala Sv. Martina na poluotoku Lapadu kod Dubrovnika. Sa južne strane uvala je zaštićena velikom i malom Petkom, dvjema prekrasnim brdašcima obraslim visokom i gustom šumom crnoga bora, koja pruža najzdravije šetnje. Sa sjeverne strane zaštićuje uvalu niz podaljih humaka sa bogatom južnom vegetacijom. Pri samome je moru sa prostranom pjeskovitom obalom, koja se postepeno spušta u dubinu, te omogućuje i neplivačima ugodno kupanje.

Čitavi predjel uvala je daleko od svake buke i prašine, pruža divne šetnje u svim pravcima uz čisti morskog vazduh i grijanje sunca.

Potpisanim osnivačima je uspelo, da osjeguraju zemljište na najboljem položaju ove uvala za izgradnju najmodernijeg sanatorija, te se u tu svrhu a na temelju ovlaštenja Pokrajinske Uprave za Dalmaciju, Split 23. decembra 1921. Br. 6361 21. otvara ovim upis na 25.000 dionica po nominalnih Dinara 100.—.

Dubrovačkog Sanatorija d. d. u Lapadu

uz slijedeće uvjete:

- 1.) Trajanje upisa od 20. januara do 28. februara 1922.
- 2.) Uplata u četiri obroka po 26.— dinara po dionici: I. obrok pri upisu, II. obrok od 1. do 15. juna 1922., III. obrok od 1. do 15. septembra 1922., IV. obrok od 1. do 15. decembra 1922. — Preko nominalne uplaćeni iznosi, po odbitku troškova emisije, idu u rezervni fond društva. Na neuplaćene obroke u određeno vrijeme zaračunava se 8% zatezne kamate.

Ne bude li dotični obrok plaćen kroz 3 mjeseca od dana dospeljeka, gubi dotični upisnik do tada uplaćene obroke na korist društvenoga rezervnoga fonda.

Upisna i uplatna mjesta:

Banka Vojvodina d. d. Novi Sad, filijale Srbobran, Palanka, Ada, Zablje i Srem. Nitrovia. Beogradska zadruga — Beograd.

Bokeška Banka d. d. Kotor.

Centralni Kreditni Zavod kao filijala Srpske Banke d. d. u Zagrebu — Novi Sad.

Dubrovačka Trgovačka Banka d. d. Dubrovnik.

Hercegovska Banka d. d. Hercegnovi.

Hrvatska Centralna Banka za Bosnu i Hercegovinu d. d. Sarajevo; filijale: Bos. Samac, Bugojno, Derventa, Mostar, Zenica, Tuzla.

Hrvatska Eskomptna Banka d. d. Zagreb; filijale: Osijek, Petrinja, Križevci, Vinkovci, Sušak, Dubrovnik.

Izvozna Banka d. d. Beograd.

Jadranska Banka d. d. Beograd; filijale: Celje, Dubrovnik, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Trst, Wien, Zagreb.

Jugoslavenska Trgovačka Banka d. d. Beograd; filijale: Zagreb, Skoplje, Bitolj, Gruž, Wien.

Ljubljanska Kreditna Banka d. d. Ljubljana; filijale: Split, Trst, Sarajevo, Gorica, Celje, Maribor, Borovlje, Ptuj, Brežice.

Podunavsko Trgovačko Akc. Društvo, Beograd.

Pomorska Banka d. d. Gruž.

Privredna Štedionica d. d. Sombor.

Prometna Banka d. d. Beograd.

Slovenska Eskomptna Banka d. d. Ljubljana; filijale: Novo Mesto, Rakek.

Srpska Banka d. d. Zagreb; filijala: Subotica.

Srpska Centralna Banka za Bosnu i Hercegovinu d. d. Sarajevo; filijale: Banja Luka, Bos. Brod, Višegrad, Zvornik, Mostar.

Srpska Centralna Banka za Primorje d. d. Dubrovnik; filijale: Gruž, Knin, Split, Šibenik.

Srpsko-Svajcarska Banka d. d. Beograd.

DUBROVNIK, 4. januara 1922.

Osnivači:

Općina Dubrovačka: Dr. Luko Dražić, općinski liječnik; Dr. Lujo Fouque, šef državne ambulance; Dr. Baldo Marinović, liječnik; Dr. Filip Smolčić, primarij bolnice;

Srpska Centralna banka za Primorje d. d. Dubrovnik i Pomorska Banka d. d. Gruž.

Promicateljni odbor:

Sanatorij u Zagrebu i preko 130 liječnika iz cijele države.

235